

Uchwała Nr XLIX/366/2018
Rady Powiatu w Jaśle
z dnia 22 lutego 2018 r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2018”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1868 ze zm.) oraz art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) Rada Powiatu w Jaśle uchwala, co następuje:

§ 1

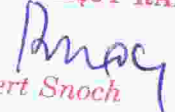
Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na rok 2018”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Jaśle.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch

***„Powiatowy program
oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc
w rodzinie na rok 2018”***

Ośrodek Interwencji Kryzysowej
pozostający w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Jaśle

Jasło, 2018 rok

Wprowadzenie

Zjawisko przemocy w rodzinie według Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie to *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działania naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga systemowego podejścia do problemu, kompleksowych, zintegrowanych oraz interdyscyplinarnych działań, których celem jest zahamowanie zjawiska przemocy w rodzinie – poprzez oddziaływanie profilaktyczne zapobiegające występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie, udzielanie specjalistycznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zasady opracowania i realizacji Programu określa:

- a) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259),
- b) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty do realizacji Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29.04.2014 r.,
- c) Wytyczne zawarte w „Procedurach postępowania interwencyjnego w sytuacjach kryzysowych, związanych z przemocą w rodzinie, materiałach instruktażowych, zaleceniach – dla osób realizujących te zadania” - pkt. 9.13. „Zasady opracowywania programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

Zgodnie z założeniami *Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020* jedną z form pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie są oddziaływania korekcyjno-edukacyjne, których opracowanie i realizacja, według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa.

Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie powinny stanowić pomocniczą rolę i być częścią integralnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, na który składają się także różne formy interwencji prawno-administracyjnych podejmowanych wobec sprawców.

I. Założenia ogólne programu

Niniejszy program został opracowany w oparciu o integracyjny model pracy łączący podejście krótkoterminowe skoncentrowane na rozwiązaniach TSR, podejście behawioralno-poznawcze oraz elementy programu Duluth.

Analizując badania, które prezentują występowanie różnych aspektów przemocy domowej oraz posiłkując się własnym doświadczeniem pracy z osobami uwięzonymi w przemoc, można wnioskować, że przemoc jest uwarunkowana licznymi przyczynami stanowiącymi sieć wzajemnych powiązań i zależności.

Najbardziej ogólne, to uwarunkowania społeczno-kulturowe, które są związane z funkcjonowaniem społeczeństw w aspekcie duchowym i aksjologicznym. Odnoszą się do tradycji, zwyczajów traktowania kobiet, mężczyzn, dzieci, czy przekonań i opinii na temat przemocy oraz instytucji społecznych.

Natomiast bardziej bezpośrednie znaczenie na stosowanie przemocy domowej mają doświadczenia socjalizacyjne sprawcy i ofiary w rodzinie pochodzenia oraz osobowość sprawcy, jak również zaburzone relacje między członkami rodziny pochodzenia i aktualnej.

Wyzwalaczami przemocy są natomiast sytuacje, w których bardzo istotną rolę odgrywa chroniczne obciążenie trudnościami, np. związanymi z finansami, relacjami rodzinnymi, chorobą, czy innymi sytuacjami, odbieranymi jako trudne. Wszystkie te czynniki tworzą sieć wzajemnych powiązań i zależności, stanowiąc indywidualną charakterystykę sytuacji przemocowej w rodzinie.

Odnosząc się do wiedzy na temat różnorodności problemów doświadczanych przez sprawców można stwierdzić, że model pracy integrujący różne podejścia, formy, narzędzia i metody pracy znajdzie grupę uczestników, dla których będzie stanowił skuteczny sposób radzenia sobie z zachowaniami przemocowymi.

Założeniem niniejszego programu jest integracja następujących elementów:

- a) edukacji na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc,
- b) promocji wartości i idei wspierających godność osoby, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci, a także odpowiedzialność za osobiste decyzje i gotowość ochrony słabszych,
- c) stosowania procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą,
- d) uczenia umiejętności konstruktywnej komunikacji interpersonalnej oraz samokontroli, porozumiewania się wg modelu komunikacji „Porozumienie bez przemocy”.

Aktualny stan wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie pozwala formułować treści merytoryczne oparte na przekonaniach i sądach dotyczących przemocy domowej oraz na sposobach jej powstrzymywania, tj.:

- przemoc domowa jest wyuczonym zachowaniem, które przynosi zyski i straty dla sprawcy,
- przemoc domowa jest tolerowana i wzmacniana poprzez stereotypowe myślenie, czyli przez postawy i poglądy wielu ludzi, często zakorzeniona jest we wzorach postępowania przekazywanych z pokolenia na pokolenie,
- przemoc domowa jest szkodliwym i raniącym nadużywaniem siły i władzy oraz dążeniem do kontrolowania drugiej osoby,
- przemocy nie można usprawiedliwiać w żadnym przypadku i nigdy nie należy się na nią godzić,
- przemoc ma uwarunkowania kulturowe i obyczajowe, które oparte są na funkcjonujących w społeczeństwie stereotypach np. na temat ról kobiety i mężczyzny, orientacji seksualnej, rasy,

- można nabyć umiejętności porozumiewania się bez przemocy,
- wybór stosowania przemocy jest decyzją sprawcy, za którą ponosi odpowiedzialność moralną i prawną.

W związku z powyższym, program korekcyjno-edukacyjny zawiera działania psychologiczne, edukacyjne i socjalizacyjne ukierunkowane na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy przez te osoby oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie. Uczestnicy programu będą zatem edukowani na temat dynamiki przemocy, jej uwarunkowań społeczno-kulturowych, będą mogli skonfrontować własne przekonania, poglądy i postawy wobec przemocy. Będą mieli możliwość zdobycia wiedzy na temat krzywd, które wyrządzają osobom najbliższym, stosując przemoc, a także na temat wpływu zachowań przemocowych na relacje z osobami najbliższymi. Ważnym aspektem pracy z uczestnikami programu korekcyjno-edukacyjnego jest ich przygotowanie do wzięcia odpowiedzialności moralnej oraz psychologicznej za swoje czyny, jak również do rozpoczęcia pozytywnych zmian w relacjach interpersonalnych.

Podczas oddziaływań prowadzonych w ramach programu, jego uczestnicy będą mieli okazję do wnikliwego rozpoznawania osobistego systemu przekonań, postaw i nastawień emocjonalnych, które mogą inicjować zachowania przemocowe i ich eskalację. Oddziaływania będą ukierunkowane na promowanie alternatywnych wartości i postaw, które pozwolą na konstruktywne wyrażanie emocji w sposób nieprzemocowy i akceptowany społecznie.

Uczestnicy programu będą mieli możliwość autentycznego zaangażowania się w proces zmian zachowań i postaw, czyli zmian na poziomie behawioralno-poznawczym, poprzez ćwiczenie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania oraz rozwiązywania sytuacji konfliktowych.

Należy zaznaczyć, że niniejszy program będzie realizowany zgodnie z następującymi zasadami:

- podstawowym priorytetem jest bezpieczeństwo osób doznających przemocy domowej,
- realizatorzy programu będą promować wysokie standardy etyczne i pragmatyczne oparte na aktualnej wiedzy i badaniach,

- realizatorzy programu będą wykazywali dbałość i starania, by program przyczyniał się do faktycznych zmian postaw i zachowań, zwiększał świadomość poczucia odpowiedzialności za własne czyny,
- uczestnicy programu będą traktowani w sposób nienaruszający ich godności,
- promowana będzie współpraca i komunikacja między programami dla osób stosujących przemoc a placówkami i instytucjami zajmującymi się pomaganiem osobom doznającym przemocy w rodzinie.

Realizując program należy mieć na uwadze, że nie jest to forma osobistej psychoterapii sprawcy, lecz są to oddziaływania korygujące niepożądane oraz szkodliwe zachowanie i postawy.

II. Cele programu

Podstawowym celem programu jest pomoc osobom stosującym przemoc w rodzinie w zaprzestaniu jej stosowania oraz ukształtowanie świadomej i odpowiedzialnej postawy życiowej w ramach pełnionych ról.

Cele szczegółowe:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
- uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Osiągnięcie wymienionych powyżej celów będzie możliwe dzięki oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym prowadzonym na poziomie poznawczym, emocjonalnym oraz zachowań, tj.:

- na poziomie poznawczym – wprowadzanie zmian przekonań związanych z kształtowaniem się tożsamości i ich wpływu na zachowanie (w tym: rola kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie i rodzinie);
- na poziomie emocjonalnym – pomoc w odzyskiwaniu kontroli i radzeniu sobie z emocjami;
- na poziomie zachowań – uczenie komunikacji i wywierania wpływu w kontaktach interpersonalnych bez stosowania przemocy.

III. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie

W celu efektywnego doboru form pomocy do potrzeb osób zagrożonych wystąpieniem przemocy lub uwikłanych w przemoc, została przeprowadzona lokalna analiza i diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej w powiecie jasielskim, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących sprawców przemocy.

Analizę zagrożeń w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu jasielskiego obrazują przedstawione poniżej dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle, Prokuratury Rejonowej w Jaśle, Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu powiatu jasielskiego oraz dane Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle. Diagnozę opracowano na podstawie danych statystycznych za rok 2016 oraz za okres do dnia 31.VIII.2017 roku.

Dane Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty” oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zostały przedstawione w tabeli 1, 2, 3.

Tabela 1. Dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Jaśle dotyczące podjętych działań w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”

działania w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”					
Lp.	Działania podejmowane przez Policję w powiecie jasielskim w zakresie procedury „Niebieskie Karty”			LICZBA	
				ROK 2016	ROK 2017 (do dnia 31. VIII)
1.	Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A			ogółem 291	ogółem 226
	w tym:	a) Liczba formularzy wszczynających procedurę		193	170
		b) liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie w trakcie trwającej procedury		98	56
2.	Liczba formularzy „Niebieska Karta – A” według miejsca zamieszkania osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą			ogółem 291	ogółem 226
	w tym:	a) miasto		96	80
		b) wieś		195	146
3.	Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą			ogółem 513	ogółem 373
	a) kobiet			267	193
		w tym:	- do 65 roku życia	231	164
			- od 66 roku życia	36	29
	b) mężczyzn			51	51
		w tym:	- do 65 roku życia	40	43
			- od 66 roku życia	11	8
	c) małoletnich			195	129
		w tym:	- dziewcząt	81	55
- chłopców			114	74	
4.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			ogółem 291	ogółem 226

	w tym:	a) kobiet			20	23	
		b) mężczyzn			268	199	
		c) nieletnich			3	4	
			w tym:	- dziewcząt	1	0	
				- chłopców	2	4	
5.	Liczba zatrzymanych osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie				ogółem 10	ogółem 4	
	w tym:	a) kobiet			0	0	
		b) mężczyzn			10	4	
		c) nieletnich			0	0	
6.	Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie będąc pod wpływem alkoholu				ogółem 193	ogółem 134	
	w tym:	a) kobiet			10	6	
		b) mężczyzn			182	127	
		c) nieletnich			1	1	
			w tym:	- dziewcząt	1	0	
				- chłopców	0	0	
		w tym:	• doprowadzonych do izb wytrzeźwień lub innych tego typu placówek			ogółem 0	ogółem 0
			• doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia			ogółem 179	ogółem 125
			w tym:	- kobiet		10	6
				- mężczyzn		168	119
				- nieletnich		1	0
			7.	Liczba dzieci umieszczonych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej			

Źródło: dane statystyczne KPP w Jasle

Na podstawie danych zwartych w tabeli 1 można wnioskować, że w roku 2017 (za okres do 31.VIII.) w porównaniu do roku 2016, nastąpił nieznaczny wzrost liczby wszczętych przez policję procedur „Niebieskie Karty”. Z danych wynika także, że duży wpływ na występowanie przemocy ma spożywanie alkoholu. Większość sprawców przemocy w momencie interwencji była pod wpływem alkoholu. Analiza danych zwartych w tabeli 1 wskazuje także, że zdecydowaną większość osób stosujących przemoc wobec swoich bliskich stanowią mężczyźni. Wśród sprawców przemocy występują także osoby nieletnie.

Poniżej został przedstawiony szczegółowy podział rodzajów stosowanej przemocy. Z danych wynika, że przemoc psychiczna jest formą najczęściej wskazywaną przez osoby doświadczające przemocy.

Tabela 2. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy

Rodzaje przemocy	Liczba	
	ROK 2016	ROK 2017 (do dnia 31. VIII)
fizyczna	195	152
psychiczna	299	222
seksualna	5	1
ekonomiczna	1	0
przemoc innego rodzaju	167	118

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Interpretując dane należy mieć jednak na uwadze, że w zdecydowanej większości osoby doznające przemocy, doświadczają różnych jej form, które występują w różnych konfiguracjach.

Tabela 3. Rodzaje pomocy udzielonej osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą

Rodzaje pomocy	Liczba	
	ROK 2016	ROK 2017 (do dnia 31. VIII.)
Umieszczenie w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	0	1
Umieszczenie w ośrodku wsparcia	0	0
Umieszczenie w ośrodku interwencji kryzysowej	0	0
Umieszczenie w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0
Umieszczenie w szpitalu	1	1
Udzielenie pomocy medycznej	10	7
Inny rodzaj pomocy	0	0

Źródło: dane statystyczne KPP w Jaśle

Z kolei poniżej zostały przedstawione dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle.

Tabela 4. Dane statystyczne udostępnione przez Prokuraturę Rejonową w Jaśle

Dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle	ROK 2016	ROK 2017 (do dnia 31. VIII.)
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk	68	38
Liczba akt oskarżenia skierowanych do sądu	29	20
Liczba wniosków o poddanie się karze w trybie art. 335 § 1 kpk (wydanie wyroku skazującego i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar bez przeprowadzenia rozprawy)	12	5
Liczba wniosków w trybie art. 324 § 1 kpk (dotyczy umorzenia śledztwa i zastosowania środków zabezpieczających wobec stwierdzenia całkowitej niepoczytalności podejrzanego)	2	1
Liczba umorzonych postępowań	25	12

Źródło: dane statystyczne Prokuratury Rejonowej w Jaśle

Na podstawie danych zawartych w tabeli 4 można wnioskować, że liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk i liczba aktów oskarżenia skierowanych do sądu w 2016 i 2017 roku jest porównywalna.

Poniżej zostały także przedstawione dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne funkcjonujące w powiecie jasielskim, które obrazują skalę prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez Policję.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie jasielskim

Lp.	Wykaz Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie jasielskim	Liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” z wyłączeniem liczby procedur NK wszczętych przez Policję	
		ROK 2016	ROK 2017 (do dnia 31. VIII.)
1.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Jaśle	33	16
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dębowiec	0	1
3.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Jasło	4	2
4.	Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kołaczyce	1	2
5.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krempnej	1	2
6.	Zespół Interdyscyplinarny w Nowym Żmigrodzie	2	2
7.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Osiek Jasielski	0	1

8.	Zespół Interdyscyplinarny w Skołyszynie	3	0
9.	Zespół Interdyscyplinarny w Tarnowcu	2	3
10.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rodzinie w Gminie Brzyska	1	3

Źródło: dane statystyczne ZI w powiecie jasielskim

Poniżej zostały przedstawione dane statystyczne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Jaśle, które obrazują liczbę osób biorących udział w poszczególnych edycjach programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 5. Dane statystyczne udostępnione przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaśle

Liczba osób uczestniczących w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle		
Rok	Liczba osób uczestniczących w programie	Liczba osób, które ukończyły program
2014	9	6
2015	4	2
2016	4	3
2017	5	3

Źródło: dane statystyczne OIK w Jaśle

Powyższe dane wskazują, że występuje bardzo duża rozbieżność między liczbą osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie jasielskim a liczbą osób, które uczestniczą w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Częstotliwość występowania oraz wykrywalność zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie jasielskim w latach 2016 i za okres do 31.VIII.2017 roku jest porównywalna, na co wskazują:

- porównywalna liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba prowadzonych postępowań w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa z art. 207 kk oraz skierowania do sądu akt oskarżenia.

W związku z powyższym można wnioskować, że:

- należy nadal podejmować szereg działań informacyjnych oraz edukacyjnych zmierzających do stopniowego wzrostu świadomości społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej oraz możliwości szukania pomocy,
- wprowadzać innowacyjne formy informowania o możliwości skorzystania z pomocy w formie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

IV. Realizacja programu

Program korekcyjno-edukacyjny w roku 2018 będzie realizowany w grupie liczącej do 15 osób, w systemie zamkniętym, o stałej liczbie uczestników (oznacza to, że nie przewiduje się możliwości dołączania nowych osób w trakcie realizacji cyklu zajęć) i będzie obejmował 60 godzin zegarowych pracy grupowej i 2 godziny zegarowe pracy indywidualnej z każdym uczestnikiem programu.

Integralną częścią programu jest diagnoza wstępna, która odbywa się w ramach spotkań indywidualnych z każdym uczestnikiem. Jej wynikiem jest podpisanie kontraktu z klientem. Diagnoza wstępna jest wstępnym rozpoznaniem sytuacji uczestnika i ma na celu określenie jego motywacji, uzyskanie informacji o sytuacji życiowej (rodzinnej i zawodowej), sposobach funkcjonowania, specyfice zachowań przemocowych, jakie stosuje (m.in. kwestionariusz historii przemocy), cechach osobistych istotnych dla pracy korekcyjnej. Diagnoza powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Diagnoza pogłębiona dokonywana jest natomiast odpowiednio do potrzeb i służy uzyskaniu szczegółowych informacji o funkcjonowaniu i przeszłości uczestników. Także powinna zostać opisana w dokumentacji klienta.

Dotyczy m.in. następujących obszarów życia:

- historii rodziny pochodzenia,
- historii relacji, w których występuje przemoc oraz poprzednich związków,
- historii interwencji związanych z przemocą,
- historii agresywnych i przemocowych zachowań w innych sytuacjach życiowych,
- historii pomocy medycznej i psychoterapeutycznej w zakresie zaburzeń psychicznych,
- doświadczeń związanych z nadużywaniem alkoholu i narkotyków.

Przyjęcie do programu będzie potwierdzone zawarciem kontraktu na aktywny udział w sesjach grupowych. Kontrakt zawiera:

- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi ludźmi,
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy w rodzinie,
- zobowiązanie do powstrzymania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- informacje o monitorowaniu sytuacji rodzinnej i zachowań uczestnika programu,
- zgodę kandydata na przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb niezbędnych do realizacji założeń programu.

Podczas spotkania diagnozującego - osoby, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu, narkotyków lub innych środków odurzających i psychotropowych są informowane, że w pierwszej kolejności powinny uczestniczyć w terapii uzależnienia.

Zawartość merytoryczna programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie obejmuje edukację oraz praktyczne ćwiczenia służące uczeniu się sposobów reagowania w sposób alternatywny do zachowań przemocowych.

Przekazywane treści edukacyjne dają uczestnikom programu możliwość przeformułowania własnych przekonań i postaw, które mają wpływ na stosowanie i usprawiedliwianie przemocy. Wiedza ta jest niezwykle istotna i niezbędna do rozpoczęcia pozytywnych zmian osobistych.

Oddziaływania edukacyjne będą się skupiać na następujących zagadnieniach:

- przemoc w rodzinie (m.in. rodzaje i formy, źródła, mechanizmy, mity i stereotypy podtrzymujące przemoc, role kobiece i męskie, role rodziców i dzieci),
- perspektywa prawna (konsekwencje stosowania przemocy),

- problem władzy i kontroli w relacjach interpersonalnych (m. in. cele stosowania przemocy, potrzeby sprawców związane z władzą i kontrolą, odpowiedzialność za przemoc),
- opracowanie tzw. planu bezpieczeństwa (planowanie i rozwijanie samokontroli poprzez poznanie mechanizmów zachowań agresywnych i przemocowych, rozpoznawanie sygnałów ostrzegawczych oraz powstrzymywanie zachowań agresywnych),
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania zachowań ryzykowanych prowadzących do uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz zależności występujących między zażywaniem środków psychoaktywnych a stosowaniem przemocy,
- kształtowanie umiejętności rozpoznawania emocji, konstruktywnego ich wyrażania, konstruktywnego wyrażania złości i gniewu, aktywnego i empatycznego słuchania,
- kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów poprzez negocjacje, kompromisy,
- promowanie pozytywnych standardów i wartości (m.in. przejmowanie odpowiedzialności za związek, rodzinę, dostrzeganie praw drugiego człowieka),
- wpływ stosowania przemocy w rodzinie na rozwój psychiczny i zachowanie dzieci (m.in. uświadamianie i edukacja rodziców/opiekunów na temat praw i obowiązków rodzicielskich, właściwych metod i form wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konsekwencji i dyscypliny w wychowaniu jako alternatywy stosowania przemocy),
- problematyka tolerancji i szacunku do osób starszych, niepełnosprawnych, chorych psychicznie, przewlekle chorych (m.in. nauka pozytywnych zachowań oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, trudnych w kontakcie z w/w osobami).

Część korekcyjna stwarza uczestnikom programu możliwość:

- ćwiczenia w grupie nowych konstruktywnych form myślenia i reagowania,
- pracy nad rozpoznawaniem oraz zmianą przekonań i postaw osobistych poprzez analizę sytuacji przedstawionych na zajęciach oraz swoich własnych sytuacji życiowych,
- nauki skutecznej kontroli nad zachowaniami przemocowym w rodzinie,
- korygowania postaw i przekonań związanych z przemocą,

- nauki kontroli emocji, zachowań oraz odpowiedzialnego podejmowania decyzji w sytuacjach konfliktowych,
- uczenia się konstruktywnej komunikacji interpersonalnej,
- pracy z nawrotami zachowań przemocowych.

Praca korekcyjna będzie zawierała elementy treningu umiejętności psychospołecznych, kontroli złości i porozumienia bez przemocy w celu nauki nowych umiejętności prawidłowej komunikacji, sposobów konstruktywnego rozwiązywania sporów i konfliktów, aktywnego słuchania, itp.

Zajęcia w ramach niniejszego programu będą prowadzone w następujący sposób - pierwsza godzina zajęć będzie stanowiła część edukacyjną (wykładową), a kolejne przeznaczone będą na działania korekcyjne.

W procesie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych mogą być wykorzystywane następujące metody pracy:

- wykłady,
- dyskusje panelowe,
- „burza mózgów”,
- scenki/drama,
- materiał filmowy,
- analiza zadań domowych, prac pisemnych,
- praca indywidualna na tle grupy,
- informacje zwrotne,
- ćwiczenia umiejętności.

W celu dostosowania oddziaływań do potrzeb i możliwości grupy zakłada się możliwość modyfikowania programu.

V. Dokumentowanie realizacji programu

Wszystkie działania prowadzone w ramach programu powinny być dokumentowane na etapie rekrutacji, przeprowadzenia diagnozy wstępnej oraz pogłębionej, w trakcie realizacji zajęć indywidualnych i grupowych, podczas prowadzonego monitoringu oraz na etapie częściowej oraz końcowej ewaluacji programu.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone w ramach programu będą dokumentowane w formie:

- dokumentacji indywidualnej uczestnika,
- dokumentacji grupy (listy obecności, tematyka zajęć, liczba godzin, harmonogram zajęć i inne),
- sprawozdań,
- kwestionariuszy ankiet,
- innych dokumentów.

VI. Rekrutacja uczestników

Rekrutacja do programu będzie prowadzona przez pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jasle i będzie odbywać się poprzez:

- upowszechnianie informacji o programie na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy, podczas ewentualnych kampanii społecznych i akcji informacyjnych,
- współpracę z instytucjami, tj. sądem, prokuraturą, policją, zakładem karnym, ośrodkami pomocy społecznej, zespołami interdyscyplinarnymi, itd.,
- organizację spotkania informacyjnego z lokalnymi instytucjami pomocowymi (m.in. sąd, policja, ops) dotyczącego uruchomienia i organizacji kolejnej edycji programu oraz jego założeń, treści, form i sposobów realizacji.

Warunkiem przyjęcia osoby do programu powinno być uznanie przez nią faktu stosowania przemocy w rodzinie.

Uczestnikami programu mogą być osoby:

- skierowane przez sąd,
- skierowane przez policję, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pomocy społecznej, zespoły interdyscyplinarne, itd.,
- dobrowolnie zgłaszające się w wyniku osobistej decyzji.

Do programu nie mogą zostać zakwalifikowane osoby:

- z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości antyspołecznej oraz zaburzeniami osobowości pogranicznej (udział takich osób w programie mógłby tworzyć poważne przeszkody w realizacji zajęć edukacyjno-korekcyjnych),
- stosujące przemoc, wobec których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu, i które powinny w pierwszej kolejności być kierowane na terapię uzależnienia.

W przypadku osób, których uczestnictwo w programie wiąże się z decyzją sądu, policji lub prokuratury, stosuje się powiadamianie tych organów w następujących kwestiach:

- przystąpienia do programu,
- każdej sytuacji uchylania się od udziału w programie,
- zakończenia uczestnictwa w programie.

Uczestnik może wziąć udział w zajęciach kolejnej edycji programu z własnej woli lub po uprzednim skierowaniu przez właściwe podmioty.

Prowadzący może odmówić przyjęcia uczestnika do udziału w programie ze względów organizacyjnych lub ze względów bezpieczeństwa. Wówczas prowadzący lub organizator zajęć wskazuje inne możliwości pomocy lub możliwość skorzystania z udziału w programie w innym powiecie.

Fakt dobrowolnego uczestnictwa w programie oraz uzyskane informacje od uczestników programu dotyczące ich życia osobistego są objęte zasadą poufności, z wyjątkiem informacji wskazujących na popełnianie czynów zabronionych przez prawo. O uczestnictwie w programie można informować wyłącznie instytucje i organizacje lub rodziny, które skierowały daną osobę do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.

Przeprowadzenie oceny pod względem spełniania wymagań przez potencjalnych uczestników programu należy do osób prowadzących zajęcia w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego.

VII. Realizator programu

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie będzie Powiat Jasielski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. W ramach realizacji programu Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle zatrudni osobę lub osoby do prowadzenia zajęć, które posiadają kwalifikacje określone w § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50, poz. 259), tj.:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie;
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Nadzór nad realizacją programu, zgodnie z założonymi celami i działaniami ukierunkowanymi na osiągnięcie zakładanych rezultatów, będzie prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Koordynatorem programu będzie pracownik wyznaczony przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych prowadzonych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jaśle, zarówno w trakcie realizacji programu oraz do 3 lat po jego zakończeniu. Monitoring będzie prowadzony poprzez kontakt z samym uczestnikiem, jego rodziną, informacje uzyskane od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

System monitorowania będzie obejmował:

- realizację zaplanowanych założeń, działań i rezultatów programu,
- zachowanie związane z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie i po jego realizacji.

Działania monitorujące posłużą doskonaleniu oraz upowszechnianiu dalszych metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

W ramach ewaluacji uczestnicy programu wypełnią ankiety na temat przekazywanych treści, sposobu prowadzenia zajęć oraz korzyści osobistych - tego, co najbardziej cenne, a co warto zmienić.

Monitorowanie i ewaluacja oddziaływań programu będą obejmować między innymi:

- a) monitorowanie przebiegu procesu grupowego, w tym m. in.: efektów postrzeganych przez prowadzących i uczestników programu, dotyczących: postaw uczestników wobec przemocy, efektów treningu kontroli złości i agresji, sposobów prowadzenia i wartości programu ze strony uczestników;
- b) badanie efektywności poszczególnych etapów programu za pomocą kwestionariuszy ankietowych dotyczących zakresu realizowanych treści programu: przed rozpoczęciem oddziaływań, w trakcie trwania programu oraz po zakończeniu programu – dotyczących zakresu realizowanych treści programu;

- c) badanie efektywności programu poprzez przeprowadzenie badań ankietowych, między innymi na temat zmiany postaw i zachowań oraz poziomu zadowolenia z udziału w programie.

Ponadto, wskazane jest nawiązanie kontaktu z rodziną uczestnika w trakcie realizacji zajęć, a także po zakończeniu programu, jak również pozyskiwanie informacji od służb i instytucji pracujących z uczestnikiem lub byłym uczestnikiem programu.

IX. Miejsce realizacji programu

Zajęcia w ramach programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie będą realizowane w miejscu wskazanym przez Powiat Jasielski, tj. pomieszczeniu do pracy grupowej – sali dla ok. 10-20 osób z możliwością ułożenia krzeseł odpowiednio do potrzeb grupy, wyposażonej w sprzęt: tablice flipchart, rzutnik, itp. W miarę możliwości zostanie udostępnione pomieszczenie do pracy indywidualnej – pokój do konsultacji indywidualnych zapewniający atmosferę poufności (bez obecności innych osób).

X. Źródła finansowania programu

Środki na realizację i obsługę programu będą pochodzić z dotacji Wojewody Podkarpackiego.

Podsumowanie

Istotną rolę podczas rekrutacji i realizacji programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych będzie odgrywała interdyscyplinarność oraz współpraca instytucji, specjalistów z realizatorem programu, jak również z osobami prowadzącymi oddziaływanie.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Robert Snoch